

نقش ICT روستایی و توسعه فرهنگی در توسعه قابلیت‌های روستاهای دهستان سردابه شهر اردبیل

غلامرضا غفاری^۱

حسن بخشی زاده^{۲*}

چکیده

اینترنت با کمک فناوری‌های جدید انتشار اطلاعات را تسهیل کرده و سبب مشارکت افراد، در فرایندهای تکاملی جامعه می‌شود. بنابراین گسترش ICT توان و پتانسیل بالقوه زیادی را برای رسیدن به اهداف حکومتی مناسب در کشورهای در حال توسعه فراهم می‌نماید و از این رو این قابلیت را دارد که به توسعه به مثابه آزادی کمک نماید. بر این اساس اکثر کشورهای دنیا تمایل به استفاده حداکثر از منافع توسعه ICT جهت کاهش فقر و توانمندسازی روستاها دارند. از اینرو هدف این مقاله، بررسی ICT روستایی و توسعه فرهنگی در توسعه قابلیت‌های دهستان سردابه در شهرستان اردبیل است. روش تحقیق مورد استفاده روش کیفی مطالعه موردی (استفاده از مصاحبه و مشاهده) است که در این زمینه سعی گردیده با مشارکت اهالی دهستان سردابه (نمونه ۲۰ نفر با دستیابی به اشباع نظری) به موضوعات و مسایل مرتبط با ICT روستایی پرداخته شود. بطور کلی این مطالعه به این یافته رسیده که، توسعه ICT در راستای توسعه قابلیت‌های روستایی در دهستان سردابه شهرستان اردبیل بدون تعامل و هم‌افزایی حاصل از حمایت و مشارکت روستاییان و دولت امکان پذیر نیست. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که ICT باید بر پایه مشارکت سازمان‌های محلی، کنترل محلی، متناسب با خصوصیات و ویژگی‌های محلی و بومی ایجاد گردد، در غیر این صورت توسعه قابلیت‌های روستاها شکل نخواهد گرفت.

کلید واژگان: روستا، توسعه روستایی، توسعه فرهنگی، توسعه قابلیت‌های ICT روستایی.

دریافت مقاله: ۱۳۹۸/۰۸/۱۴ - 2019/11/05

پذیرش مقاله: ۱۳۹۸/۱۰/۰۱ - 2019/12/22

ghaffary@ut.ac.ir

۱- دانشیار جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، تهران، ایران.

۲- دکتری جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، تهران، ایران.

hassnbakhshi@ut.ac.ir

نویسنده مسئول:

بیان مسئله

پیشرفت فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) در تمامی جنبه‌های زندگی انسان وارد شده است و توسعه ICT اثرات مثبت و منفی اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و زیست‌محیطی بسیاری را بر روستاها به همراه دارد. بر این اساس اکثر کشورها تمایل به استفاده از حداکثر منافع توسعه‌ی ICT جهت دستیابی به اهداف خود در روستاها دارند و سعی دارند مسیر آن را در جهت توسعه همه اقشار روستایی سوق دهند. بطور کلی ICT به عنوان ابزاری در مبارزه با فقر، توانمندسازی فقرا و خصوصاً زنان به کار می‌رود. گسترش ارائه خدمات اجتماعی، افزایش جریان اطلاعاتی برای حمایت از راهبردهای معیشتی و امنیت غذایی، افزایش شناخت در مورد ادغام دانش بومی با نوآوری استراتژی‌های تحقیقات کشاورزی، دادن آموزش‌ها و برنامه‌های ترویجی مناسب و سودمند، ایجاد فرصت‌های مساوی به همه روستاییان جهت دستیابی به اطلاعات مورد نیاز و بسیاری از مزایا و اثرات مثبت دیگر از ثمرات توسعه و استفاده از ICT روستایی است. در کنار خیلی از مسایل و مشکلات اجتماعی و سیاسی و فرهنگی در جوامع روستایی ایران، یکی از راهکاری مؤثر برای برنامه‌ریزی توسعه روستایی در کشور، توسعه ICT روستایی است. ICT یکی از مظاهر تکنولوژی، فناوری اطلاعات و ارتباطات و عمده‌ترین معیارهای توسعه و پیشرفت است. در این راستا توسعه ICT در روستاها باعث جریان کارآمد اطلاعات فراسوی روستاها خواهند شد. البته ICT به عنوان یکی از راه‌های مؤثر برای دستیابی به توسعه نیز مطرح است و پتانسیل زیادی در کمک به فقرای روستایی، از بین بردن تدریجی برخی از موانع سنتی توسعه، افزایش دسترسی به اطلاعات، گسترش بازارهای اصلی روستایی، افزایش فرصت‌های شغلی و دسترسی به خدمات دولتی را دارد.

با افزایش روستاهای تحت پوشش ICT در ایران بدون شک نقش و اهمیت توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات در برنامه‌ریزی‌های روستایی نیز غیرقابل تصور است. به همین دلیل امروزه تدوین و تنظیم سیاست‌ها و استراتژی‌های توسعه ICT مسئله بسیار مهمی برای برنامه‌ریزان و کارگزاران توسعه روستایی است. با برنامه‌ریزی تعاملی و در نظر گرفتن ویژگی‌ها و خصوصیات بومی و محلی، گسترش ICT می‌تواند منافع بسیاری را برای جوامع روستایی در بر داشته باشد. منافی همچون دسترسی روستاییان به اطلاعات؛ خدمات دولتی؛ ایجاد فرصت‌های شغلی؛ ارائه آموزش به مردم و حمایت از روستاییان در زمینه‌ی تولید، انبار، بازاریابی برای محصولات زراعی و غیرزراعی و... در بر داشته باشد. اگر چه این مسئله ضرورت ایجاد امکانات و زیرساخت‌های متعدد و گوناگونی را در اکثر مناطق کشور با توجه به ویژگی‌ای هر منطقه از کشورمان پیش از پیش می‌طلبد.

برای کشورهای درحال توسعه شاید ملموس‌ترین فایده ICT، دسترسی به منابع عظیم برای افزایش آموزش و پرورش با حداقل هزینه یا بدون هزینه است (دسترنج، ۱۳۷۸: ۱۱۶). با رشد و

گسترش اینترنت در دنیا و نفوذ این تکنولوژی در کشورهای جهان سوم، ایران نیز در ابتدا با اکراه و سپس با شتاب به استفاده و بهره‌گیری از این تکنولوژی مبادرت ورزیده است.

در ایران تا سال ۱۳۸۳ تنها ۳ روستای شاهکوه، قرن‌آباد و میمک دماوند دارای ارتباط با اینترنت بودند که از این سه روستا نیز دو روستای شاهکوه و قرن‌آباد به تعبیری یک روستا محسوب می‌شوند چرا که شاهکوه ییلاق عده‌ای از ساکنان قرن‌آباد است. روستای شاهکوه در استان گلستان اولین روستای اینترنتی ایران می‌باشد که دارای سایت اینترنتی مخصوص به خود است. در قرن‌آباد نیز مرکز پیشرفته خدمات ICT با مشارکت خود روستائیان و شرکت مخابرات استان گلستان و با هدایت پژوهشکده الکترونیک دانشگاه علم و صنعت ایران تأسیس شده است. همچنین در روستای میمک دماوند نیز با بودجه UNDP شرایط نسبتاً مناسبی برای اتصال به اینترنت فراهم شده است. با این حال اکثریت جمعیت روستائی ایران فاقد توانایی اتصال به شبکه جهانی اینترنت یا بکارگیری سرویس‌های باند وسیع اعم از آموزش از راه دور هستند (اربابیان و دیگران، ۱۳۸۲: ۲۴۲ - ۲۴۱).

در برنامه‌های توسعه کشور، به‌طور مشخص به توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات اشاره شده است که برنامه‌ها طوری تدوین شوند که کاربردهای فناوری اطلاعات در جریان پیاده‌سازی آنها مشهود باشد. روستائیان همیشه با مشکلات آموزشی چون کمبود یا نبود فضای آموزشی، بعد مسافت و رفت و آمد و... مواجه‌اند. از طریق این تکنولوژی‌ها بسیاری از نیازهای آموزشی جامعه روستایی مرتفع شده و این به کاهش شکاف آموزشی و نهایتاً کاهش شکاف اطلاعاتی کمک می‌کند. «تکنولوژی‌های ارتباطی به دگرگونی طرز تفکر سازمان اجتماعی و الگوهای فعالیت زمان فراغت می‌انجامد (هنسون، ۱۳۷۳: ۲۸)». همچنین در تعریف روستای الکترونیکی چنین آمده است: روستایی که موج فناوری اطلاعات و ارتباطات چهره آن را دگرگون نموده و کاربردهای الکترونیکی در زندگی مردم روستایی کاملاً مشهود است. در این روستا مردم به کاربردهای مختلف از جمله دولت الکترونیکی، تجارت الکترونیکی، آموزش الکترونیکی و بهداشت الکترونیکی دسترسی داشته و امور روزانه خود را در زمینه کشاورزی، دامداری و دادوستد از طریق سیستم‌های الکترونیکی انجام می‌دهند (جلالی و دیگران، ۱۳۸۵: ۹).

در ارتباط با تجربیات موفق در زمینه ICT روستایی می‌توان به تجربیات اتحادیه اروپا، کشور مالزی، هند، آفریقای جنوبی و ترکیه اشاره کرد. از جمله: ایجاد مراکز عمومی دسترسی به خدمات الکترونیکی؛ توسعه اینترنت پرسرعت عمومی بیسیم در روستا؛ تجهیز سخت‌افزاری روستائیان؛ تلفن همراه به عنوان کانال دسترسی به خدمات الکترونیکی؛ جلب حمایت و مشارکت گروه‌های مردم‌نهاد؛ ایجاد بستر تبادل نظریات و تجارب در خصوص توسعه خدمات الکترونیکی روستایی؛ اجرای پروژه‌ها در مقیاس پایلوت، ارزیابی نتایج و سپس تسری در سایر نقاط؛ اجرای طرح‌های ملی به صورت مرحله به مرحله؛ اهمیت محتوی در کنار سخت‌افزار و زیرساخت؛ اولویت با پروژه‌های دارای مخاطب

عمومی‌تر؛ تجهیزات سیار، راهکاری برای پوشش گسترده‌تر دسترسی به خدمات؛ بهره‌گیری از حمایت‌های نهادها و شرکت‌های بین‌المللی؛ استفاده از حداقل امکانات سخت‌افزاری برای ارائه خدمات؛ تمرکز آموزش‌ها بر توانمندسازی اقتصادی روستاییان و کارآفرینی؛ شبکه‌های اجتماعی روستاییان برای ارتقای کسب و کارهای روستایی؛ مشارکت بخش خصوصی برای ایده‌پردازی، پیاده‌سازی و بهره‌برداری از خدمات؛ تمرکز بر تجهیز و توانمندسازی مدارس روستایی؛ همکاری‌های بین کشورها برای بهره‌گیری از تخصص و تجربیات سایرین (پژوهشگاه ارتباطات و فناوری اطلاعات، ۱۳۹۵).

می‌توان توسعه فرهنگی را از طریق کاربردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات در روستاها هم در قالب طرح خدمات عمومی اجباری (آموزش‌های عمومی و اختصاصی؛ افزایش سطح سواد و اطلاع‌رسانی‌های فرهنگی دیگر) و هم در راستای سایر طرح‌های ملی و محلی (اطلاع‌رسانی وضعیت آب و هوا برای کشاورزان؛ آموزش کسب و کارهای فصلی و درآمدزا؛ آموزش کاشت، داشت و برداشت بهینه؛ آموزش دامپروری پربازده و ...) پیش برد. توسعه روستاها و مناطق محروم و دور افتاده از جمله مسائلی است که ایران به دنبال ارتقای آن می‌باشد. در این میان استفاده بهینه و به موقع و مؤثر از ICT، کمک‌های فراوانی در روستاها خواهد نمود. لیکن مسائلی مثل تأمین سرمایه و فرهنگ‌سازی میان روستائیان و طراحی سیستم مناسب برای استفاده و دسترسی روستاییان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. طبق آخرین آمار وبگاه سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی (۱۳۹۸)، وضعیت بخش ICT کشور نشان می‌دهد که تا پایان شهریور ماه امسال تعداد مشترکان اینترنت باندپهن به ۶۷ میلیون و ۶۸۷ هزار و ۴ نفر رسیده است. از این تعداد تنها ۴ میلیون و ۶۹ هزار و ۲۲۷ نفر، مشترک اینترنت ثابت (از طریق فناوری‌هایی مانند ADSL و یا فیبر) هستند و ۶۳ میلیون و ۶۱۷ هزار و ۷۷۷ نفر از موبایل برای اتصال به اینترنت استفاده می‌کنند. براساس این آمار که تا پایان شهریورماه سال ۹۸ به دست آمده است، ضریب نفوذ اینترنت در کشور به ۸۱,۴۸ درصد رسیده است و ضریب نفوذ اینترنت موبایل ۷۶,۵۸ درصد و ضریب نفوذ اینترنت ثابت ۴,۹ درصد برآورد می‌شود (وبگاه سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی، ۱۳۹۸).

در سال ۱۳۹۴، در ایران دارای حدود ۱۰ هزار دفتر ICT روستایی است و ۱۷۲ روستا در اردبیل به اینترنت پرسرعت دسترسی دارند (روزنامه ایران، ۱۳۹۴)^۱. دهستان سردابه که مورد مطالعه‌ی این تحقیق است دارای ۴۱ آبادی است که طبق اطلاعات میدانی آماری روستاهای ایمنچه، چناقروود، و قره‌تپه سبلان که روستای سردابه را نیز تحت پوشش خود دارد، ICT روستایی در آنها سابقه بیشتری دارد.

با توجه به آمار بالای دسترسی از طریق موبایل در سال ۱۳۹۸، با در نظر گرفتن دسترسی بسیاری از روستاییان به موبایل، آنها از طریق این ابزار به راحتی به اینترنت وصل می‌شوند، لیکن مسأله و دعوا بر سر محتوا، همچنان باقی است که چه کسی محتوا تولید می‌کند و دارای قدرت است. اکنون این سوال مطرح است که: تحت چه شرایطی تکنولوژی فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) منجر به افزایش سطح فرهنگ، رفاه و بهزیستی اجتماعات فقیر می‌شود؟ بر طبق چارچوب رویکرد قابلیت‌آماریاسن (۱۳۸۹) می‌توان به این سوال پاسخ داد و زنجیره‌ای از مکانیسم‌ها را به ورطه سنجش گذاشت نظیر دسترسی، استفاده معنادار و مفید از آن. در واقع یک روستایی، آرزوی آن آزادی، توانمندی و سهیم شدن در قدرت را که انتظار داشت از بالا به پایین به او تقدیم شود را ناخواسته و بی‌اراده، از طریق ICT دریافت نموده است. جهانی که هم‌اندازه با بقیه افراد در آن آزاد است. در واقع توسعه به مثابه آزادی که نوعی توسعه قابلیت‌آماریاسن است را در فضای مجازی لمس و با آن زندگی می‌کند.

لذا سوال اصلی این تحقیق عبارت است از اینکه آیا ICT روستایی و تابع آن توسعه فرهنگی می‌تواند به افزایش قابلیت‌های انسانی (توانمندسازی فردی، توسعه اجتماعی، توسعه اقتصادی و مشارکت سیاسی) در کنار افزایش قابلیت‌های اطلاعاتی دهستان سردابه دست یابد.

ادبیات تحقیق

تعاریف گوناگونی از فناوری‌های ارتباطات و اطلاعات و مفاهیم مرتبط با آن صورت گرفته است. از نظر کاستلز، فناوری، کاربرد علم در حوزه فنون و مهارت‌های کاربردی بوده و منابع طبیعی، سرمایه و نیروی انسانی را به کالا و خدمات تبدیل می‌کند. وی همچنین ویژگی بارز انقلاب تکنولوژیک کنونی را نه محوریت دانش و اطلاعات بلکه کاربرد این دانش و اطلاعات در تولید دانش و وسایل پردازش، انتقال اطلاعات در یک چرخه بازخورد فزاینده میان نوآوری و کاربردهای نوآوری می‌داند (کاستلز، ۱۳۸۰: ۵۹-۶۱). ادوین امری^۱ مفهوم ارتباط در معنای عام را چنین تعریف می‌کند: ارتباط عبارت است از فن انتقال اطلاعات، افکار و رفتارهای انسانی از یک شخص به شخص دیگر. به طور کلی هر فرد برای ایجاد ارتباط با دیگران و انتقال پیام‌های خود به ایشان از وسایل مختلف استفاده می‌کند (ساروخانی، ۱۳۸۳: ۱۹).

بهبود کیفیت سرمایه‌های انسانی در روستاها یا به عبارتی افزایش توان نیروی جامعه روستایی به معنای توسعه اجتماعی است. این پیشرفت خود عامل توسعه دهنده اقتصاد روستایی است. چون سهم اساسی در اقتصاد روستا را اقتصاد کشاورزی بر عهده دارد در نتیجه توسعه جامعه روستایی و

۱. Edwin Emery

اقتصاد کشاورزی موتور توسعه اجتماعی و اقتصادی در سطح کلان کشور خواهد بود (ملک محمدی، ۱۳۷۷).

پذیرش اطلاعات و بهبود ارتباطات، ابزاری حیاتی برای توسعه روستائی است. زمانی که فناوری‌های ارتباطی مدرن در شرایط مناطق روستایی کاربردی شوند و فناوری اطلاعات و ارتباطات به روستاها انتقال یابد، می‌توانند در بهبود ارتباطات، افزایش مشارکت، اشاعه اطلاعات و استفاده از دانش‌ها و مهارت‌ها و در نهایت رشد و توسعه جوامع روستایی و نقش داشته باشند. روستاییان دارای نیازهای بسیار زیاد و متنوعی هستند و دانشی که لازم است برای آنها فرستاده شود فراسوی نیازهای مردم شهرنشین است و توان بالقوه اینترنت در این راه خیلی می‌تواند مثمر‌تر گردد. اینترنت جدیدترین تکنولوژی قرن حاضر است و روستاییان را در تصمیم‌گیری‌های به موقع از طریق دسترسی به اطلاعات ضروری، یاری می‌رساند. لذا وظیفه اصلی مسئولان و مجریان ICT روستایی جدا از مجهز کردن روستاها به این تکنولوژی‌ها، ویرایش و بسته‌بندی اطلاعات مورد نیاز روستاهای ایرانی با در نظر گرفتن ویژگیها و خصوصیات هر منطقه از کشور نیز می‌باشد. اغلب روستاها در زمینه تأسیسات زیربنایی لازم در استفاده از فناوری‌های ارتباطی مدرن دچار مشکل و کمبود منابع پایه هستند. آنها برای استفاده از اینترنت و مزایای آن و اتصال به شبکه نیازمند یک سری لوازم الکترونیکی همانند مودم، رایانه و منابعی چون برق و شبکه ارتباط تلفنی یا کابل نوری می‌باشیم. نیاز به خرید تجهیزات کامپیوتری و پرداخت حق اشتراک برای دسترسی به اینترنت از مشکلات بالقوه در استفاده از اینترنت می‌باشد. البته اگر روستاییانی به شبکه کامپیوتر شخصی دسترسی نداشته باشد، مراکزی که مجهز به سیستم‌های کامپیوتری هستند باید به روستاییان خدمات برسانند.

به عقیده کاستلز، پارادایم جدید تکنولوژی اطلاعات دارای سه ویژگی عمده است: اولین ویژگی پارادایم جدید این است که اطلاعات، ماده خام آن است: اینها تکنولوژی‌هایی هستند که روی اطلاعات عمل می‌کنند، برخلاف انقلاب‌های تکنولوژیک پیشین، که در آنها تنها اطلاعات بر روی تکنولوژی عمل می‌کرد. دومین ویژگی به فراگیر بودن تأثیرات تکنولوژی‌های جدید اشاره دارد. از آنجا که اطلاعات، بخش لاینفک تمامی فعالیت‌های بشری است، همه فرایندهای حیات فردی و جمعی ما مستقیماً توسط رسانه تکنولوژی‌های جدید شکل داده می‌شوند. سومین ویژگی به منطق شبکه‌سازی هر سیستم یا مجموعه روابطی اشاره دارد که از این تکنولوژی‌های جدید اطلاعات استفاده می‌کنند. این پیکربندی تیپولوژیک، یعنی شبکه، اکنون می‌تواند با استفاده از تکنولوژی‌های اطلاعات که به تازگی در دسترس قرار گرفته، در همه انواع فرایندها و سازمان‌ها تحقق عینی پیدا کند (کاستلز، ۱۳۸۰: ۹۲).

اطلاعات منبع اصلی تصمیم‌گیری است و چنان اهمیت استراتژیکی دارد که آن را مترادف با قدرت می‌دانند. تصمیم درست و به موقع و برنامه‌ریزی کوتاه‌مدت و بلندمدت در مسائل اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و سایر موارد مربوط به یک سازمان، شرکت و یا در سطح محلی (روستا)، ملی و بین‌المللی به اطلاعات مناسب و درست بستگی دارد و عدم دسترسی به آن خسارت‌های اقتصادی و مالی فراوان و در بعضی مواقع جبران‌ناپذیری را به جای خواهد گذاشت (لاودن، ۱۳۸۰: ۱). دسته‌ای از نظریه‌پردازان از جمله کاستلز و مکلی، چنین استدلال می‌کنند که تمرکز زدایی تولید بر اثر تکنولوژی اطلاعات لزوماً موجب توزیع برابر نخواهد شد. کاستلز مدعی است که تکنولوژی اطلاعات باعث افزایش سریع توسعه ناهمگون در نظام سرمایه‌داری نوین خواهد شد (طیب، ۱۳۷۹: ۷۰). آمارتیا سن (۱۳۸۹) در بحث توسعه بر قابلیت‌های ذاتی افراد تأکید می‌کند. او اعتقاد دارد به جای تلاش برای تولید بیشتر به بحث قابلیت‌های انسانی پرداخته شود. او آزادی (گسترش آزادی‌های سیاسی و اجتماعی متعلق به مردم) را یکی از اجزاء ذاتی توسعه می‌داند. او از دیدگاه انسانی و اخلاقی به مسئله توسعه پایدار پرداخته است. او معتقد است در جامعه‌ای که آزادی برقرار باشد فرهنگ خود را به خوبی نشان می‌دهد و می‌تواند در جهان مطرح گردد. فرهنگ به مثابه بخشی بنیادی از توسعه است، زیرا پیشبرد رفاه و آزادی‌هایی که در توسعه به دنبال آن هستیم جزء با افزایش قابلیت‌های فرهنگی محقق نخواهد شد. در واقع، عدالت، همین تضمین قابلیت‌هاست، که فرصت انتخاب آزادی را می‌دهد.

در یک جمع‌بندی از مباحث بالا می‌توان گفت که نقش فناوری‌های ارتباطات و اطلاعات در توسعه و ایجاد قابلیت برای آن انکارنشده است و این مسئله توسط نظریه‌پردازان متعددی مورد اشاره قرار گرفته است. افزایش سرمایه‌های موجود در روستاها، از ابزارهای فناوری‌های ارتباطات و اطلاعات برای افزایش قابلیت روستاییان در توسعه و پیشرفت است. در عصر کنونی اطلاعات و ارتباطات، ابزاری حیاتی برای توسعه روستائی است و هر اجتماع و مردمی که دسترسی بهتر و بیشتری به آن داشته باشند دارای قدرت بوده و پیشرفت خواهند کرد.

اهداف و سوالات تحقیق

هدف اصلی این تحقیق بررسی نقش ICT روستایی و توسعه فرهنگی آن در توسعه قابلیت‌دهستان سردابه در شهرستان اردبیل است. که برای دستیابی به آن اقدام به طرح سوالات زیر کرده‌ایم:

- نقاط قوت و ضعف توسعه ICT روستایی در دهستان سردابه چیست؟
- اهداف بلندمدت، کوتاه‌مدت، آرمان توسعه و برنامه‌ریزی ICT از دیدگاه روستاییان چیست؟

- وسایل و راه‌کارها و منابع لازم (طبیعی، انسانی و فرهنگی و ...) برای رسیدن به هدف‌های مشخص شده از دیدگاه روستاییان چیستند؟ و تعامل و فعالیت مردم، بخش خصوصی و دولتی چطور باید باشد؟

روش تحقیق

روش تحقیق مورد استفاده در این تحقیق، روش کیفی مطالعه موردی است. دهستان سردابه (واقع در شهرستان اردبیل است که طبق اطلاعات مرکز آمار ایران (۱۳۹۵) دارای ۴۱ آبادی، با آماري حدود ۵۵۹۱ خانوار و ۱۹۳۹۶ نفر جمعیت - ۱۰۱۲۱ مرد و ۹۲۷۵ زن - است) به عنوان یک مورد مطالعه مورد بررسی قرار گرفته است و در آن از مصاحبه و مشاهده و در برخی موارد بحث‌های گروهی برای گردآوری داده‌ها با توجه به آمادگی و امکانات روستاها در دو روستای ایمچه و سردابه استفاده شده است. مصاحبه‌ها و بحث‌های گروهی موردی به صورت نیمه ساختمند بوده و طبق سوالات تحقیق، سوالات فرعی تری نیز در راستای تشریح سوال اصلی طرح شده است.

در این تحقیق، ۲۰ نفر از روستاییان روستاهای ایمچه و سردابه (اطلاعات مصاحبه‌گران جزء فایل پشتیبان مقاله است) بعد از اعلام در سطح دهستان در مصاحبه‌های هدایت شده تحقیق مشارکت فعالی نموده‌اند و با این تعداد اشباع نظری یافته‌های تحقق با توجه به عدم افزایش یافته‌ی جدید و تکرار یافته‌های قبلی محقق شد. روش انتخاب مشارکت‌کنندگان نیز بعد از اعلام در سطح روستا با همکاری دهیاران محترم، به صورت اتفاقی صورت گرفته است. در رابطه با تحلیل مصاحبه‌ها و مشاهدات و بحث‌های انجام شده با روستاییان، بعد از پیاده کردن متن و گفتارهای روستاییان و کدگذاری آنها، یافته‌های تحقیق استخراج شده است. در این تحقیق محقق پیش از ورود به میدان و ارزیابی منظم اقدام به مشاهده نموده است و سعی شده که فرایند تحقیق به منزله یک کل با جزئیات بیشتری ثبت شود، تا پایایی کل فرایند بهتر گردد.

اعتبار مصاحبه‌های کیفی تحقیق از طریق رویکرد مکالمه‌ای مستقیم برای گردآوری اطلاعات (دریافت اطلاعات بدون واسطه و رودررو توسط محقق) بدست آمده است. در واقع همانطور که "لگوی^۱، می‌گوید: ادعای اعتبار افرادی را که در مصاحبه دهستان سردابه سخن گفتند طبق ملاحظات زیر تفکیک و انتخاب کردیم تا اعتبار بیشتری داشته باشند: الف) آیا محتویات آنچه گفته شده صحیح است، ب) آیا آنچه گفته شده به لحاظ اجتماعی مناسب بوده است، و پ) آیا پاسخگو خود را صادقانه معرفی کرده است که سخن می‌گویند (فلیک، ۱۳۸۷: ۴۱۵)".

^۱. Legewie, H.

یافته‌های تحقیق

برای کشف و درک حقایق، باید یک ارتباط تعاملی بین محقق و جامعه مورد مطالعه بوجود آید. لذا یکی از عوامل اصلی ایجاد و تداوم مشارکت و همکاری روستاییان، سهیم شدن در منافع و تصمیم‌گیری در مراحل تحقیق است تا مشارکت فعالی نمایند. از اینرو پیرو سوالات تحقیق به ارائه یافته‌های حاصل از پژوهش پرداخته می‌شود.

- نقاط قوت و ضعف توسعه ICT روستایی در دهستان سردابه چیست؟

در ابتدا محقق با رفتن بین روستاییان و با انجام دادن مصاحبه‌ها و بحث و گفتگوهای عمیق با مردم به شناسایی و تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای توسعه ICT، اقدام کرده است. نتایج زیر حاصل کدگذاری و تحلیل گفته‌های مشارکت‌کنندگان است:

تحلیل نقاط قوت و ضعف ICT روستایی در دهستان سردابه در حوزه‌های مختلف (فرهنگی و اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی) به شرح ذیل است:

* عوامل زیست محیطی

نقاط قوت:

- ≠ کاهش میزان سفرهای شغلی، سفر به قصد خرید خدمات و هزینه‌های آن.
- ≠ کاهش غلظت و آلودگی ناشی از تردد
- ≠ کاهش هزینه‌های روستاییان بخاطر عدم مراجعه به مراکز آموزشی و اداری.
- ≠ افزایش اطلاعات روستاییان در مورد محیط‌زیست، اهمیت آن و راه‌های حفاظت از آن.
- ≠ ایجاد تماس‌های متقابل بین محققین، مروجین، کشاورزان و دیگر افراد روستایی از طریق پست الکترونیک.
- ≠ دریافت آخرین دستاوردهای مناطق اکولوژیکی- کشاورزی مختلف.
- ≠ فراهم نمودن جدیدترین اخبار و خدمات اطلاعاتی در زمینه قیمت‌ها، شرایط جوی و ....
- ≠ تهیه و محافظت از اطلاعات آماری پایه در مورد کشاورزی.
- ≠ تهیه برنامه‌های دولتی مختلف به همراه جزئیات مکانیسم عملی آنها بر اساس تقاضای روستاییان.

نقاط ضعف:

از لحاظ زیست‌محیطی نقاط ضعف عمده‌ای در دهستان تشخیص داده نشد.

* عوامل فرهنگی و اجتماعی

نقاط قوت:

- ≠ تسریع در برطرف شدن مشکلات ایجاد شده در شهر با ارتباط مستقیم با مسئولین روستا.
- ≠ افزایش نرخ حضور روستاییان و شهروندان در تصمیم‌گیری‌ها.
- ≠ صرفه‌جویی در وقت و انرژی روستاییان.

- ≠ ایجاد زیرساختار لازم برای توسعه‌های آتی ICT جهت خانواده‌ها برای زندگی در جامعه اطلاعاتی.
- ≠ شفاف‌شدن امور مرتبط با خانواده؛ افزایش نظم در فعالیت‌های خانواده با استفاده از سیستم اطلاعاتی جامع؛ افزایش سطح آگاهی عمومی خانواده؛ نشر فرهنگ و عقاید خانواده به جامعه.
- ≠ وجود اطلاعات زیاد موجب می‌شود که افراد به طور قابل ملاحظه‌ای به دانش و کاربرد آن دست یابند؛ دسترسی به منابع عظیم برای افزایش آموزش و پرورش با حداقل هزینه یا بدون هزینه.
- ≠ یادگیری از راه دور بویژه برای مناطق روستایی و محرومی که استطاعت مالی و فاصله جغرافیایی موانع واقعی دسترسی است، موفقیت‌آمیز بوده است.

نقاط ضعف:

- ≠ ضعف فرهنگی و عدم آشنایی خانواده‌های روستایی و با پایین‌تر بودن سواد آنها از ICT روستایی؛
- ≠ اختلافات فرهنگی و آسیب‌های مرتبط با سایتهای غیراخلاقی.
- ≠ آشنایی‌های اینترنتی منجر به ازدواج و تشکیل خانواده با بنیادی سست می‌شوند یا منجر به طلاق و از هم پاشیدگی خانواده می‌گردد.
- ≠ آسیب‌های ناشی از کلاهبرداریهای اینترنتی
- ≠ عدم آگاهی عمومی از مضرات بعضی از بازیهای رایانه‌ای و امثال آنها.
- ≠ اتلاف وقت فراوان برای امور گردش در اینترنت و آسیب‌های ناشی از اعتیاد به رایانه و اینترنت.
- ≠ ارتباطات ناسالم و کنترل نشده کودکان و نوجوانان با افراد غریبه در اینترنت.
- ≠ آشنا نبودن نسل قدیم با فناوری اطلاعات و تصور غلطی که بسیاری از آنان نسبت به اینترنت و فناوری اطلاعات دارند، راه‌های توسعه و ایجاد قوانین صحیح و بستر لازم در ارتباط با آن را دچار اختلال می‌کند.

※ عوامل اقتصادی

نقاط مثبت:

- ≠ توسعه اقتصاد پایدار و قابل رقابت.
- ≠ ترفیع مدیریت روستایی و شهری، بهبود بخشیدن به کیفیت خدمات و بالا بردن استانداردهای زندگی روستاییان همراه با حفظ هویت فرهنگی.
- ≠ آماده ساختن شهروندان و روستاییان برای زندگی در جامعه دانش‌محور.
- ≠ ارائه خدمات شوراهای روستا و شهرداریها بصورت روی خط بدون تعطیلی و در همه اوقات شبانه روز و بدون محدودیت مکانی،
- ≠ توسعه امکانات خدماتی، فرهنگی، آموزشی، تجاری، فنی و تخصصی بصورت یکسان به روستاییان.
- ≠ ICT روستایی با چشم انداز، مردم‌سالاری در مدیریت روستایی، دسترسی به خدمات شورای روستا، تحقق برنامه‌های پیش‌بینی‌شده روستای الکترونیک، فضای فرهنگی لازم را بوجود خواهد آورد، تا کلیه امور در دراز مدت بصورت الکترونیکی اجرا شود و مردم ضمن دریافت خدمات مطلوب و با کیفیت، از رفاه و آسایش بیشتری نیز بهره‌مند شوند.
- ≠ اطلاعات منبع اصلی تصمیم‌گیری است لذا عدم دسترسی به آن خسارتهای اقتصادی و مالی فراوان و در بعضی مواقع جبران ناپذیری را برای مردم به جای خواهد گذاشت.

- ≠ افزایش استفاده از فناوری‌های ارتباطی مانند فاکس و سرویس‌های پست الکترونیک توسط مخاطبان ترویج، راه را برای تأمین نیازهای آنان گشوده است.
- ≠ استفاده از اینترنت می‌تواند فاصله بین محققان توسعه‌روستایی و همچنین فاصله بین محققان و روستاییان را کوتاه کرده و سازوکارهایی ایجاد کند که دانش بومی را نشر دهد.
- ≠ شکل‌گیری تجارت الکترونیکی که خرید و فروش کالا و خدمات را در سراسر شبکه‌های کامپیوتری بویژه اینترنت امکان‌پذیر کرده است و مانع هزینه بالای انجام داد و ستدها می‌گردد.
- ≠ با اطلاع رسانی به موقع و سریع خسارت‌های ناشی از بلایای طبیعی و آفات نباتی را کاهش دهد و از این نظر می‌تواند کمک مؤثری برای روستاییان و کشاورزان فقیر باشد. البته لازم است که همزمان با اطلاع رسانی، روش‌های آسان، کم هزینه و سریع کاهش خسارت نیز به آنها آموزش داده شود.
- ≠ توانمندسازی فقرای روستایی با تکنولوژی اطلاعات از طریق تمرکززدایی مرتبط است و صنایع می‌توانند با کمک این تکنولوژی بر محدودیت‌های مکانی فائق آیند. تمرکززدایی می‌تواند در رشد مجدد روستاها و افزایش جمعیت آنها تأثیر مثبت داشته باشد.
- ≠ ابزاری قدرتمند در خدمت مردم روستائی خصوصاً فقرای روستایی است که غالباً به کشاورزی وابسته هستند.
- ≠ سبب دستیابی سریع‌تر به اطلاعات فنی و نوین می‌گردد؛ کیفیت اطلاعات را افزایش می‌دهد؛ استفاده پایدار از منابع طبیعی را به مردم آموزش می‌دهد.
- ≠ اطلاعات درست و به موقع را فراهم می‌سازد؛ توان مدیریتی افراد را افزایش می‌دهد؛ تولید بهینه محصولات، بهبود ارزش افزوده به نحوی که کشاورزی را ریسکی سودمند می‌سازد؛ و نیازهای اطلاعاتی برای تمامی بخش‌های مربوط به کشاورزی در روستا را فراهم می‌نماید.
- ≠ افزایش راندمان بخش کشاورزی، بالا بردن کیفیت محصول و سرعت دادن به ارتباطات درون بخش را به همراه دارد.

نقاط منفی:

- ≠ تکنولوژی اطلاعات باعث افزایش سریع توسعه ناهمگون در دهستان سردابه خواهد شد.
- ≠ افزایش نابرابری در توزیع درآمد و در نتیجه افزایش فقر در بین افراد فقیر روستاها را در پی خواهد داشت.
- ≠ نواحی برخوردار شهری از منافع توسعه به مقدار بیشتری نسبت به روستاها منتفع می‌گردند. در واقع توان اقتصادی و رقابتی شهرها به ضرر روستاها، گسترش می‌یابد، که این خود منجر به نابرابری بیشتر در توزیع درآمد و خدمات می‌شود.

– اهداف بلندمدت، کوتاه‌مدت، آرمان توسعه و برنامه‌ریزی ICT از دیدگاه روستاییان چیست؟

طبق تحلیل و تأکید روستاییان، آرمان توسعه و برنامه‌ریزی ICT در دهستان سردابه عبارت است از: دستیابی به پیشرفت و آزادی با گسترش ICT به صورت مشارکتی و در تعامل با مردم.

هدف‌های بلندمدت روستاییان شامل اهداف زیر است:

- ≠ ارتقاء سطح فرهنگ جامعه روستایی.
- ≠ به کارگیری تکنولوژی جدید در عرصه کار و تلاش.
- ≠ کاهش شکاف و از بین بردن مرزهای متعارف بین نقاط شهری و روستایی.
- ≠ کاهش هزینه‌های زندگی و اقامت در روستا از طریق دسترسی آسان به امکانات و خدمات ارائه شده توسط سازمان‌های مرتبط.
- ≠ رونق اقتصاد روستا از طریق بازاریابی و فروش محصولات تولیدی (عرضه مستقیم محصول).
- ≠ به حداقل رساندن مهاجرت روستا به شهر از طریق ایجاد فرصت‌های شغلی.
- ≠ فراهم‌سازی امکان دستیابی به آموزش‌های الکترونیکی.
- ≠ ایجاد شرایط لازم برای اخذ خدمات بهداشتی و درمانی.
- ≠ دریافت خدمات عمومی از طریق شبکه‌های اطلاع‌رسانی.

هدف‌های کوتاه مدت روستاییان نیز عبارت است از:

- ≠ با توجه به وجود بیکاری گسترده، فصلی بودن کار اقتصادی، نبودن فعالیت‌های کشاورزی و وجود واسطه‌گر در عرضه و تقاضای محصولات کشاورزی، ضرورت ایجاد زمینه‌ها و امکاناتی در فضای ICT روستایی برای غلبه بر این مشکلات پیش از پیش در دهستان سردابه احساس می‌شود.
- ≠ با توجه به پائین بودن دانش عمومی در روستا و عدم آشنایی روستاییان با فناوری‌های جدید، گسترش و ایجاد مراکز آموزشی مرتبط با ICT روستایی ضروری به نظر می‌رسد.
- ≠ با توجه به ضعف زیرساخت‌های ارتباطی لازم، ضرورت ایجاد زیرساخت‌های فنی و اجتماعی لازم است.

- وسایل و راهکارها و منابع لازم (طبیعی، انسانی و فرهنگی و ...) برای رسیدن به هدف-های مشخص شده از دیدگاه روستاییان چیستند؟ و تعامل و فعالیت مردم، بخش خصوصی و دولتی چطور باید باشد؟

اگر بخواهیم هدف خاصی را پیگیری کنیم، باید دلیلی برای نیاز به آن یا ضرورتش ارائه کنیم و سپس وسایل اجرای آن را نیز فراهم سازیم. از جمله وسایلی که برای رسیدن به اهداف مورد نظر در دهستان سردابه از دیدگاه روستاییان وجود دارد عبارتند از: وجود اراضی مرغوب و تنوع محصولات زراعی؛ جوان بودن جمعیت روستایی؛ برخورداری از امکانات توریستی و اکوتوریسم؛ اقتصاد وابسته به کشاورزی و تحول‌پذیر بودن اقتصاد کشاورزی دهستان؛ وجود مراکز دیتا و مراکز ارائه خدمات اینترنتی در سطح شهرستان اردبیل و پوشش تلفن ثابت و همراه در سطح دهستان.

منابع لازم یا میراث طبیعی، انسانی، فرهنگی، اقتصادی و گردشگری در دهستان سردابه نیز عبارتند از:

- میراث طبیعی؛ عناصر زمین‌شناختی و ژئومورفولوژی، عناصر آب و هوایی مثل درجه‌ی حرارت، میزان بارندگی، پکی هوا، شناخت منابع آب، آبشارها، نهرها و برکه‌ها، حیات گیاهی و از آن جمله پوشش گیاهی، مراتع، منابع انرژی گرمایی از محل آبگرم‌های معدنی.

- میراث انسانی؛ اطلاعات جمعیت‌شناختی، نظرها و اندیشه‌های مردم نسبت به گردشگری، همچنین ساختار اجتماعی و مشارکت مردم در مردم سالاری ملی، ناحیه‌ای یا محلی، مرخصی با استفاده از حقوق و تنظیم زمان کار و زمان آزاد فراغت، گستردگی دوره‌ی تعطیلات، عادت‌های اجتماعی در مورد سرگرمی‌ها و اوقات فراغت، جنبه‌های سیاسی و حقوقی، ساختار اداری منطقه، کتابچه و نقشه راهنما برای گردشگری، ملاحظات پلیسی و امنیتی.

- میراث فرهنگی؛ معماری محلی، رسوم و ادبیات عامیانه مردمی، صنایع دستی، غذاهای محلی، سبک زندگی مردم و عشایر و موسیقی سنتی در منطقه.

- زیرساخت‌ها و تجهیزات سرگرمی و اوقات فراغت و جهانگردی؛ دامنه‌های کوه‌ها برای ورزش‌های زمستانی، وجود مراتع و مناظر طبیعی و دره‌های دیدنی، زیرساخت‌های گذران اوقات فراغت در روستاها و یلاقات عشایر.

- منابع مالی و اقتصادی؛ منابع عمومی از جمله کمک دولت و تأمین چارچوب حقوقی آن، سایر منابع عمومی، منابع خصوصی، بانکی یا غیربانکی، سایر نظام‌های محرک و بانی سرمایه‌گذاری‌های گردشگری.

از دیدگاه روستاییان، بیشترین مسئولیت در رابطه با توسعه ICT روستایی بر عهده سازمان‌های ذریع هم‌چون وزارت ارتباطات و فن‌آوری اطلاعات، وزارت مسکن، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و وزارت کشور می‌باشد که باید با مشارکت روستاییان به تهیه و ارائه برنامه‌ها و سایت‌های مورد نیاز روستاییان اقدام نمایند. روستاییان در رابطه با نگهداشتن این ICT روستایی در مسیر درست، پیشنهاد دارند که یک گروه کاری متشکل از خود روستاییان و افراد مطلع و کلیدی تشکیل شده و اقدامات لازم را در این زمینه انجام دهند و بر تولید اطلاعات و بخش‌های مرتبط دیگر آن کنترل و نظارت داشته باشند.

بحث و نتیجه‌گیری

در حال حاضر اینترنت میزبان هزارها برنامه آموزش و پرورش و یادگیری از راه دور است که واقعاً غیرقابل تصور است. امری که موجب ورود و طرح زیست دوگانه در فضای زندگی واقعی و مجازی شده است. واقعیتی که پیامدهای مثبت و منفی خاص خود را در پی دارد. گسترش ICT بدون توجه خاص به روستاها و مناطق بومی می‌تواند اثرات منفی بسیاری را نیز در بر داشته باشد اثراتی چون تقابل فرهنگ شهری و فرهنگ روستایی، افزایش فاصله طبقاتی، گسترش مهاجرت‌های بی رویه، خالی شدن روستاها، نابودی صنایع و دانش بومی، از دست دادن بازارهای محلی و... با توجه به اثرات ICT روستایی برنامه‌ریزی برای مناطقی که ICT در آن در حال جریان است و روستاهایی که در آینده شاهد ایجاد و توسعه ICT در روستاهایشان خواهند بود، پیش از پیش ضروری بنظر می‌رسد.

برای شکل‌گیری توسعه ICT روستایی و توسعه فرهنگی در دهستان سردابه سه بعد سرمایه-گذاری فعال توسط سازمان‌های محلی، سرمایه‌گذاری اساسی بر روی منابع محلی و کنترل محلی فعال لازم است. گرچه اکثر مشارکت‌کنندگان نسبت به توسعه ICT روستایی واکنش مثبتی نشان می‌دهند، لیکن بیشتر آنها از توسعه بدون برنامه‌ریزی آن نیز ابراز ناامیدی می‌کنند. با وجود همه این مشکلات، مردم آمادگی کاملی برای توسعه برنامه‌های مرتبط فرهنگی، به شرطی که همه آنها از منافع ناشی از آنها بهره‌مند شوند را دارند. انجام دادن کارهای فرهنگی در تهیه و اجرای هر برنامه‌ای لازم است مدنظر گرفته شود. با توجه به مطالب گفته شده می‌توان گفت که جدول زیر که حاصل تحقیق گیگلر^۱ (۲۰۱۱) است نتیجه کار ما را در این منطقه نیز تصدیق می‌کند.

شکل ۱) زنجیره تأثیرات فن آوری اطلاعات و ارتباطات

انجام دادن کارهای فرهنگی و ارائه اطلاعات و آگاهی به مردم و حفظ آداب و رسوم و فرهنگ روستاییان اولین و مهم‌ترین گام در توسعه ICT روستایی می‌باشد (تأثیرات چندگانه ICT). فقدان توانایی در سازماندهی برنامه‌ها و مسایل ICT روستایی و نبود سازمانی اجتماعی برای بدست گرفتن ضمام امور از مشکلات توسعه ICT روستایی در این منطقه است (نمونه استفاده از ICT).

اغلب روستاهای دهستان سردابه در زمینه تأسیسات زیربنایی لازم در استفاده از فناوری‌های ارتباطی مدرن دچار مشکل و کمبود منابع پایه هستند. در واقع اکولوژی اطلاعات صورت نگرفته است (نیازهای اطلاعاتی؛ نیازهای ارتباطاتی، کارگزاران اطلاعاتی، کانال‌های ارتباطاتی و فاصله‌های

^۱. Gigler, Björn-Sören

اطلاعاتی). آنها برای استفاده از اینترنت و مزایای آن و اتصال به شبکه نیازمند یک سری لوازم الکترونیکی همانند مودم، رایانه و منابعی چون برق و شبکه ارتباط تلفنی یا کابل نوری هستند (زیرساختار ICT). نیاز به خرید تجهیزات کامپیوتری و پرداخت حق اشتراک برای دسترسی به اینترنت از مشکلات بالقوه در استفاده از اینترنت مشکل دیگر است. البته اگر برخی از روستاییان به شبکه کامپیوتر و موبایل شخصی دسترسی نداشته باشد، مراکزی که مجهز به سیستم‌های کامپیوتری هستند باید به روستاییان خدمات برسانند. با توجه به هدف تحقیق «نقش ICT روستایی در توسعه قابلیت‌های روستا (مورد مطالعه دهستان سردابه)» این مسئله تأیید گردید که روستاییان خودشان درباره چگونگی مشارکت در توسعه ICT روستایی دارای ایده‌هایی می‌باشند (سطوح استفاده از ICT) که لازم است در تنظیم سیاست‌ها یا طرح‌های توسعه‌ای، دولت یا سازمان‌های متولی، طرح‌ها و نظرات روستاییان را در نظر بگیرند (افزایش قابلیت‌های انسانی و اطلاعاتی).

منابع

- اداره کل مخابرات استان اردبیل. (۱۳۸۸). *آمار ICT روستایی*. اداره کل مرکز مخابرات استان اردبیل.
- اربابیان، محمد امین؛ مریم، تابش و علی اکبر، جلالی. (۱۳۸۵). *گیاندوت هند، یک تجربه موفق توسعه ICT در جهان*. تهران: پژوهشکده الکترونیک دانشگاه علم و صنعت.
- پژوهشگاه ارتباطات و فناوری اطلاعات. (۱۳۹۵). *تجارب جهانی*. تهران: مرکز تحقیقات مخابرات ایران.
- لالی، علی اکبر؛ روحانی، محمد و امین، زارع. (۱۳۸۵). *روستای الکترونیکی*. تهران: انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران.
- دسترنج، حکمت الله. (۱۳۷۸). *بررسی اثرات ICT بر ساختار سازمانی*. رساله کارشناسی ارشد مدیریت دولتی. تهران: دانشگاه تربیت مدرس.
- روزنامه ایران. (۱۳۹۴). *ICT روستایی*. سایت روزنامه ایران. ۱۱ مرداد ۱۳۹۴.
- ساروخانی، باقر. (۱۳۷۷). *جامعه‌شناسی ارتباطات*. تهران: انتشارات اطلاعات.
- سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی. (۱۳۹۸). *آمار وضعیت بخش ICT کشور ایران*. تهران: سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی.
- سامعی پور، شرمین. (۱۳۸۱). *اینترنت شاهراه بزرگ اطلاع رسانی برای ترویج و آموزش کشاورزی*. ماهنامه علمی جهاد. ۲۲ (۲۵۲): ۴۷-۲۲.
- سن، آمارتیا. (۱۳۸۹). *توسعه یعنی آزادی*. ترجمه: محمد سعید نوری نائینی. تهران: نشر نی.
- فلیک، اووه. (۱۳۸۷). *درآمدی بر تحقیق کیفی*. ترجمه هادی جلیلی. تهران: نشر نی، چاپ اول.

- کاستلز، امانوئل (۱۳۸۰). *عصر اطلاعات جلد ۱*. ترجمه احد عقیلبان / افشین خاکبار. تهران: انتشارات طرح نو.
- لاودن، کنت سی و جین پی، لاودن. (۱۳۸۰). *فن‌آوری اطلاعات مفاهیم و کاربردها*. ترجمه حمید محسنی. تهران: نشر کتابدار.
- مرکز آمار ایران. (۱۳۹۵). *سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵*، وبگاه مرکز آمار ایران.
- مرکز مدیریت توسعه ملی اینترنت. (۱۳۹۴). *گزارش سامانه مدیریت ضریب نفوذ اینترنت کشور*. تهران: مرکز مدیریت توسعه ملی اینترنت.
- ملک محمدی، ایرج. (۱۳۷۷). *ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی: مبانی*. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- وبستر، فرانک. (۱۳۸۰). *نظریه‌های جامعه اطلاعاتی*. ترجمه اسماعیل قدیمی. تهران: انتشارات قصیده سرا.
- هنسن، جریس و نارولا، اوما. (۱۳۷۹). *تکنولوژی‌های جدید ارتباطی در کشورهای در حال توسعه*. ترجمه داوود حیدری. تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ای.
- Gigler, B. S. (2011). Informational capabilities-the missing link for the impact of ICT on development. Available at SSRN 2191594.

Rural ICT and Cultural Development in Capacity Development of Sardabeh Village in Ardebil City

Gholamreza Ghaffari¹ & Hassan Bakhshizadeh²

Abstract

Introduction:

The Internet facilitates the dissemination of information with the help of new technologies and enables people to participate in the evolutionary processes of society. Therefore, the expansion of ICT offers great potential for achieving good governance goals in developing countries and hence has the potential to contribute to development as a freedom. Accordingly, most countries in the world tend to make the most of the benefits of ICT development to alleviate poverty and empower rural areas.

Statement of the problem:

The development of information and communication technology (ICT) has reached all aspects of human life and the development of ICT has had many positive and negative economic, social, cultural, political and environmental impacts on villages. Accordingly, most countries tend to use the maximum benefits of ICT development to achieve their goals in the countryside and try to pave the way for the development of all rural groups. The villagers are always faced with educational problems such as lack of educational space, distance and commuting. Through these technologies, many of the educational needs of the rural community have been met, and this will help reduce the educational gap and ultimately reduce the information gap. "Communication technologies lead to a change in social organization thinking and leisure activity patterns (Hanson, 1994: 28)". Cultural development can be achieved through rural ICT applications both in the form of mandatory public services (public and private education; increasing literacy and other cultural information) and in line with other national and local plans (weather information for Farmers; training in seasonal and profitable businesses; training in planting, optimal harvesting; high-quality animal training, etc.). Given the high number of mobile access in 1398, given that many villagers have access to mobile, they are easily connected to the Internet through this tool, but content and contentious disputes remain. Someone produces content and has power. The question now is: Under what conditions does ICT lead to an increase in the culture, well-being and well-being of poor communities? This question can be answered according to the framework of Search Results Amrita Sien

---

1 Associate Professor of Sociology, Faculty of Social Sciences, University of Tehran.Tehran,Iran,
2 Ph.D. Sociology, Faculty of Social Sciences, University of Tehran.Tehran,Iran

(2010) Capability Approach and put into place a chain of mechanisms such as access, meaningful and useful use.

Theoretical framework

There have been various definitions of ICTs and related concepts. For Castells, technology is the application of science to applied techniques and skills and transforms natural resources, capital, and human resources into goods and services. He also sees the peculiarity of the current technological revolution not as the focus of knowledge and information but as the application of this knowledge and information in the production of knowledge and the means of processing, transferring information in an increasing feedback loop between innovation and innovation applications (Castells, 2001: 59-61). Amrita Sien (2010) emphasizes the intrinsic capabilities of individuals in the development debate. Instead of trying to produce more, he believes, the human capacities should be discussed. In summary, the role of ICTs in the development and creation of capabilities is undeniable, and this has been addressed by many theorists.

Research method:

The research method used in this study is the qualitative case study method. Sardabeh (located in Ardebil city which according to the Iranian Census data (2016) has 41 populations, with a population of about 5591 households and 19396 population - 10121 males and 9275 females) has been studied as a case study. Interviews and observations have been used and in some cases group discussions have been used to gather data regarding the readiness and facilities of the villages in the two villages of Imche and Sardabeh. The case interviews and group discussions are semi-structured and further questions are asked to explain the main question according to the research questions. In this study, 20 villagers from Imche and Sardabeh villages (interviewer information is the backing of the article) have actively participated in guided interviews since the announcement at the village level and with this number of theoretical saturation of the findings New increased non-compliance and duplication of previous findings was achieved. The method of selecting the participants has also been made by coincidence after the announcement at the village level with the cooperation of respected villagers.

Results:

To discover and understand the facts, there must be an interactive relationship between the researcher and the community under study. Therefore, one of the main factors in creating and sustaining the participation and cooperation of the villagers is the sharing of interests and decision-making in the research process to enable active participation. Hence, the research findings present the findings of the research. From the villagers' point of view, most responsibility for the development of rural ICT rests with relevant agencies such as the Ministry of Communications and Information Technology, the Ministry of Housing, the Cultural Heritage and Tourism Organization and the Ministry

of Interior, which should be involved in developing and delivering programs and Sites needed by the villagers to act. To keep this rural ICT on the right track, the villagers propose to form a working group consisting of the villagers and key informants themselves, to take appropriate action and to oversee the production of information and other related parts.

Conclusion:

Although most participants respond positively to the development of rural ICT, most of them also express frustration with the unplanned development. In spite of all these problems, people are fully prepared to develop culturally relevant programs, as long as they all benefit from them. Cultural work in the preparation and implementation of any program needs to be taken into account.

According to the above, it can be said that the following table, which is the result of the research by Gigler (2011), also confirms the result of our work in this area. Doing cultural work and providing information and awareness to the people and preserving the customs and culture of the villagers are the first and most important steps in the development of rural ICT (ICT Multiple Impacts). The lack of ability to organize rural ICT programs and issues and the lack of a social organization to take on the issues of rural ICT development problems in the area (eg, ICT use). Given the purpose of the research, "The Role of Rural ICT in Rural Capacity Development (Case Study of Sarabad Village)", it was confirmed that the villagers themselves have ideas on how to participate in Rural ICT development (levels of ICT use) that need to be adjusted. Policies or plans for development, government or trustee organizations to incorporate rural plans and ideas (enhancing human and information capabilities).

Keywords: Rural, Rural Development, Cultural Development, Capacity Development, Rural ICT.